

*Проф. др Милан Томић  
Асистент Ђорђе Мариловић, мр*

Правни факултет Универзитета у Источно Сарајеву

## **ПДВ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ: ЈЕДНА ИЛИ ВИШЕ ПОРЕСКИХ СТОПА**

*Порез на додатну вриједност у Босни и Херцеговини специфичан је међу порезима на додатну вриједност у Европи не само по томе што је релативно касно уведен, већ и по томе што постоји само једна стопа овог пореза. ПДВ у БиХ је, тако, повод различитих приједлога за промјену висине пореске стопе, као и за увођење снижених стопа.*

*Аутори у овом раду анализирају предности и недостатке постојања само стандардне стопе ПДВ-а у БиХ, примјећујући да политичке околности у којима је уведен ПДВ не могу бити занемарене, као што је, закључују, занемарен интерес група становништва које су нарочито социјално осјетљиве на овакав вид опорезивања. Значај овог питања је још јаснији ако се узме у обзир издашност овог пореза и његов значај за јавне финансије БиХ, оба ентитета, као и Брчко Дистрикта БиХ. У раду се предлаже увођење посебних, снижених, стопа ПДВ-а у БиХ, што би упркос административно-техничким теškoћама, допринијело правичности у опорезивању овим порезом. У виду се, свакако, мора имати кратак временски распон од увођења ПДВ-а у БиХ као отежавајућа околност приликом извођења закључака у вези са одређеним ефектима овог пореза.*

**Кључне ријечи:** Порез на додатну вриједност (ПДВ); Босна и Херцеговина; Правичност у опорезивању; Пореска стопа.

### **1. УВОД**

Деценијама, порез на додатну вриједност (ПДВ) у Европи,<sup>1</sup> а годинама у БиХ,<sup>2</sup> заузима пажњу теорије у толикој мјери да је у извије-

---

Милан Томић, [mtomic46@gmail.com](mailto:mtomic46@gmail.com), Ђорђе Мариловић, [djordje\\_maril@yahoo.com](mailto:djordje_maril@yahoo.com).

<sup>1</sup> У Европској заједници, Првом смјерницом из 1967. године прописан је порез на додатну вриједност као обавезан облик општег пореза на промет у свим земљама-чланицама. Иако се често наводи да је Француска прва земља која је увела ПДВ 1954. године, постоје ставови да је свефазни нето порез на промет у облику ПДВ-а први пут

сном смислу дошло до засићења проблематиком његовог увођења, утврђивања и, уопште, свега што се тиче ПДВ-а. У овом раду се, ипак, приступа разматрањима о ПДВ-у у БиХ из неколико разлога. Прво, Закон о ПДВ-у у Босни и Херцеговини предвиђа само једну пореску стопу од 17 %. Од почетка примјене овог закона прошло је већ осам година, а сви покушаји да се Закон о ПДВ-у измјени и уведу снижене стопе, какве рецимо постоје у осталим земљама у окружењу (бившим југословенским републикама), остали су безуспјешни. Друго, сматрамо да треба поменути неке разлоге који се неријетко превиђају. Ту спадају посебности фискалних система у Босни и Херцеговини. Треће, надамо се да ћемо овако одржати ватрену критику једно-стопног система ПДВ-а у БиХ упркос институционалном нереаговању на овај проблем.

Основна претпоставка на којој почива приједлог за увођење једне или двије снижене стопе ПДВ-а јесте суштинска регресивност овог пореза. У раду подсећамо на различите оквире могућег рјешавања овог проблема (1. само у оквиру система ПДВ-а; 2. у оквиру пореског/пореских система, што је знатно шире од система ПДВ-а; 3. унутар друштвено-економског система, што је знатно шири појам у односу на порески систем), а потом анализирамо ове могућности. Након сагледавања три основне могућности рјешавања проблема регресивности ПДВ-а у БиХ, имајући у виду да у БиХ постоји 14 пореских система, а да ПДВ спада у систем индиректног опорезивања у БиХ,<sup>3</sup> за-

---

уведен у Данској 1967. – Упор. А. Стојановић, Б. Раичевић, *Јавне финансије*, Сарајево 2013, 268 и Во. Jelčić et al., *Financijsko pravo i financijska znanost*, Zagreb 2002, 376.

<sup>2</sup> ПДВ у БиХ је уведен 2005. године, а одговарајући закон се у потпуности примјењује од 1. јануара 2006. године. – Вид. Закон о порезу на додату вриједност – Закон о ПДВ-у, *Службени гласник БиХ*, бр. 9/05, 35/05 и 100/08.

<sup>3</sup> Порез на додату вриједност спада у индиректне порезе и обухваћен је системом индиректног опорезивања у БиХ, при чему се индиректним порезима сматрају увозне и извозне дажбине, акцизе, порез на додату вриједност и сви други порези зарачунати на робу и услуге, укључујући и порезе на промет и путарине. ПДВ је замијенио раније порезе на промет. Приходи од индиректних пореза расподјељују се између Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта БиХ, а након што се измире све обавезе које се односе на наплату индиректних пореза, и уз издвајање средстава која се уплаћују у буџет институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине.

Расподјела се врши према одговарајућим коефицијентима, при чему је кључни критеријум учешће у крајњој потрошњи, приказано кроз пријаве ПДВ-а. Примјера ради, за расподјелу прихода за период јануар–март 2013. године важе сљедећи коефицијенти ([http://www.uino.gov.ba/c/Poslovne\\_usluge/Jedinstveni\\_racun.html](http://www.uino.gov.ba/c/Poslovne_usluge/Jedinstveni_racun.html), 9. дец-ембар 2013):

- Федерација БиХ: 63,84 %;
- Република Српска: 32,61 %;
- Брчко Дистрикт: 3,55 %.

кључно наглашавамо значај рјешавања овог проблема управо у систему индиректног опорезивања, и то кроз уређење ПДВ-а – пореских стопа.

## 2. ПРОБЛЕМ РЕГРЕСИВНОСТИ ПДВ-а

Порез на додату вриједност, као претежан у упоредном праву,<sup>4</sup> и код нас једини порез на промет, своје оправдање налази управо у особинама свефазног нето пореза на промет (прије свега, надовезао се на претходну традицију пореза на промет, посебно у малопродаји, а такође избјегао је већину озбиљних недостатака других пореза на промет, попут кумулативности бруто вишефазних пореза на промет). Све те предности овдје ће се оставити по страни, а пажња ће се посветити дилеми између једноступног и вишеступног система ПДВ-а. Оно што свакако неће остати по страни јесте изражена регресивност ПДВ-а.<sup>5</sup> Могућности превазилажења проблема регресивности, тог значајног недостатка ПДВ-а, биће предмет посебне анализе у овом раду. При томе, надахнуће долази из тренутног система ПДВ-а у БиХ. Јасно је да мјесто ПДВ-а у пореском систему није спорно, чак је оно у самом центру пажње прије свега због издашности овог пореза и учешћа у укупном износу јавних прихода,<sup>6</sup> но, посљедице тренутног, једноступног, система опорезивања ПДВ-ом у БиХ заслужују пажњу. Већ овдје треба поменути да су покушаји да се ПДВ учини правичнијим оптерећени извјесним проблемима (нпр. код изузимања одређених добара од опорезивања, будући да тиме може да се повећа терет пореског система у цјелини и да се створе административни проблеми<sup>7</sup>).

Регресивни ефекат ПДВ-а почива на чињеници да купци, као и код пореза на промет уопште, плаћају номинално исти износ пореза без обзира на своју економску снагу.<sup>8</sup> Ово је, наиме, супротно начелу праведности опорезивања, будући да су овим више оптерећени обвезници с мањим дохотком. Још прецизније, недостаје правичности.<sup>9</sup>

---

<sup>4</sup> Примјењује се у приближно 130 земаља свијета (од тога у свим земљама *OECD*-а, сем САД) у којима живи око 75 % свјетског становништва. – А. Стојановић, Б. Раичевић, 267.

<sup>5</sup> Во. Jelčić *et al.*, 364. Постоје и потпуно супротна становишта, попут становишта да је ПДВ благо прогресиван порез. Упор. Т. F. Crossley, D. Phillips, M. Wakefield, “Value added tax“, *The IFS Green Budget January 2009* (eds. Robert Chote *et al.*), London 2009, 205–212.

<sup>6</sup> Нето износ наплаћених индиректних пореза је близу пет милијарди КМ у 2012. години у БиХ, што чини преко 40 % консолидованих прихода у БиХ. Значај и учешће ПДВ-а свакако је велико у овом износу (око три милијарде КМ).

<sup>7</sup> Х. С. Розен, Т. Гејер, *Јавне финансије*, Београд 2009, 532.

<sup>8</sup> Во. Jelčić *et al.*, 364.

<sup>9</sup> Х. С. Розен, Т. Гејер, 532., Ва. Jelčić, *Јавне финансије*, Zagreb 2001, 334–335.

Алтернативе оваквом стању, тј. мјере којима се покушава ублажити регресивност ПДВ-а су:<sup>10</sup>

1. Мјере унутар система ПДВ-а;
2. Мјере унутар пореског система, а изван система ПДВ-а;
3. Мјере унутар друштвено-економског система, а ван пореског система.

Која од ових мјера би била прикладна за систем опорезивања ПДВ-ом у БиХ? Анализираћемо могућности редом.

### 3. СПРЕЧАВАЊЕ РЕГРЕСИВНОСТИ ПДВ-а УНУТАР СИСТЕМА ПДВ-а

Мјере унутар пореског система ПДВ-а односиле би се првенствено на пореско ослобођење и на постојање различитих стопа (међу којима и тзв. „нулте“ стопе).

Овдје треба разјаснити разлику између пореског ослобођења и нулте стопе. У првом случају (пореско ослобођење), лице бива ослобођено обавезе плаћања пореза, али, будући да нема право на одбитак, ипак сноси порески терет. Ово се дешава због преваљивања пореза кроз уношење његовог износа из претходне фазе у трошкове при продаји лицу које је ослобођено пореза. У другом случају (нulta стопа), опорезивање би се *de iure* извршило, али по нултој стопи, што значи да овдје лице има право на одбијање пореза плаћеног при набавци, па *de facto* то лице не сноси порески терет.<sup>11</sup>

У Закону о ПДВ-у наведени су случајеви ослобођења од плаћања ПДВ-а.<sup>12</sup> Израз „нulta стопа“ наводи се код ослобођења за извоз до-

---

Правичност је, иначе, нешто ужи појам од праведности. Док праведност начелно подразумијева општост и једнакост свих, правичност се односи на положај појединца и представља конкретизацију правде у поједином случају. Правичност узима у обзир посебности, што праведност не чини. Тако, можемо закључити да је праведно да сви плаћају порез, према начелу општости, али ако погледамо ближе, примијетићемо да из одређених социјалних или других екстрафискалних разлога ипак можемо направити изузетке. Тешко је наћи јаснији примјер за ову разлику него приликом опорезивања ПДВ-ом: мајка која купује зимску обућу за дјецу, наспрам особе која купује чизме за планинарења на преко 5000 m надморске висине (што та особа из хобија ради у слободно вријеме).

<sup>10</sup> Вид. Во. Jelčić *et al.*, 365.

<sup>11</sup> Во. Jelčić *et al.*, 383; А. Стојановић, Б. Раичевић, 276.

О терминологији у праву Европске уније, у вези са овим појмовима, посебно вид. L. Browning *et al.*, *Revenue Law Principles and Practice*, London 2004, 652, 659–660.

<sup>12</sup> Закон о ПДВ-у, чл. 24–30. Ту спадају: дјелатности у јавном интересу, финансијске и новчане услуге, увоз добара, извоз добара, међународни превоз, као и друга, по-

бара, али, изгледа, више као примјер.<sup>13</sup> Суштина нулте стопе, право на одбитак улазног (претходног) пореза, не јавља се само овдје. Пореско ослобођење са правом на одбитак улазног пореза постоји за:<sup>14</sup>

1. Услуге у вези са увозом добара, под условом да је вриједност таквих услуга укључена у основицу;
2. Извоз добара;
3. Међународни превоз;
4. Снабдијевање добрима и услугама у оквиру пројеката који се финансирају из Инструмента претприступне помоћи (ИПА фонд).<sup>15</sup>

Ово су, дакле, случајеви код којих постоји нулта стопа. Овим се олакшице свде само на пореско ослобођење, будући да нема олакшица у погледу пореске стопе – не постоје посебне, снижене, стопе ПДВ-а. Зашто нема снижених стопа, иако је јасно да снижење постојећих стопа може значајно да утиче на пад цијена, чак и када постоје супротни утицаји ван пореског система?<sup>16</sup>

Иако разматрање предности и мана постојања снижених стопа наспрам јединствене стопе ПДВ-а иде у прилог ове посљедње,<sup>17</sup> практични разлози наводе на постојање више стопа овог пореза. Циљ овог рада није да се дају аргументи који би се сматрали коначним доказом оправданости постојања више стопа ПДВ-а у БиХ. Иако сматрамо да заиста треба да постоји више стопа, прави приказ аргумената морао

---

себна ослобођења. Предвиђен је и поврат ПДВ-а плаћеног за снабдијевање добрима и услугама у вези са дипломатским и међународним организацијама.

<sup>13</sup> Закон о ПДВ-у, чл. 27.

<sup>14</sup> Вид. Закон о ПДВ-у, чл. 32, ст. 5.

<sup>15</sup> Овај посљедњи случај, у вези са ИПА фондовима, регулисан је чланом 29 Закона о ПДВ-у. Ово рјешење је необично из више разлога. Прво, необично је мјесто овог члана, чији став 1 говори о поврату ПДВ-а, јер се налази у дијелу Закона који се тиче „ослобађања од плаћања ПДВ-а“ (чл. 24–31), а поврат ПДВ-а је начелно уређен члановима 52–54 Закона. Друго, иако у ставу 1 овог члана стоји да „сљедеће подлијеже поврату ПДВ-а“, у ставу 2 се говори о ослобађању „од плаћања ПДВ-а“. Треће, чини се да у Закону о ПДВ-у нема терминолошког разликовања враћања пореза од пореске рефакције (прво се јавља код преплаћивања или погрешног уплаћивања пореза а друго као остварење пореске олакшице). – О овој разлици, вид. Д. Поповић, *Пореско право*, Београд 2011, 140–141 и 428–430.

<sup>16</sup> О могућим позитивним утицајима смањења стопе ПДВ-а, вид.: А. Foley, *Economic Impact of the Reduction of the VAT Rate On the Restaurant Sector*, 2013, <http://keep-vat9.ie/wp-content/uploads/2013/09/RAI-Economic-Impact-of-the-Reduction-of-the-VAT-rate.pdf>, 10. децембар 2013.

<sup>17</sup> Study on reduced VAT applied to goods and services in the Member States of the European Union, Copenhagen Economics, 2007, 8, [http://ec.europa.eu/taxation\\_customs/-resources/documents/taxation/vat/how\\_vat\\_works/rates/study\\_reduced\\_vat.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/-resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/study_reduced_vat.pdf), 11. децембар 2013.

би се засновати на одговарајућој економетријској анализи, чему нема мјеста у раду овог обима.<sup>18</sup> Пажња ће се посветити посебностима унутар Босне и Херцеговине које оправдавају постојање снижених стопа ПДВ-а.

Већ овдје, приликом разматрања могућих рјешења у оквиру самог ПДВ-а, ваљало би поменути случај Данске, која има само једну стопу од 25 %. Код те чињенице, да и Данска има само једну стандардну стопу, без нижих стопа ПДВ-а, свака сличност са Босном и Херцеговином престаје (поменућемо само да је Данска унитарна држава, а БиХ сложена, са изузетно високим степеном аутономије ентитета, једним федералним и једним унитарним ентитетом и једним дистриктом, као и да је БДП *per capita* у 2012. години износио *USD* 56.326 у Данској, а *USD* 4.556 у БиХ – што чини БДП *per capita* у Данској 12,3 пута већим него у БиХ).<sup>19</sup> Управо због упадљивих разлика, није могуће правити поређења између пореских система ове двије земље, нити је могуће извући било какав ваљан закључак о оправданости постојања само једне стопе.

Занемаримо сада чињеницу да у Европској унији све земље, осим једне, имају снижене стопе ПДВ-а, чак оставимо по страни аргументе за и против увођења више пореских стопа – погледајмо које су преостале могућности да се ријеши проблем регресивности овог пореза.

#### 4. СПРЕЧАВАЊЕ РЕГРЕСИВНОСТИ ПДВ-а УНУТАР ПОРЕСКОГ СИСТЕМА

Мјере унутар ширег пореског система односиле би се, примјера ради, на прогресивно опорезивање порезима на доходак, или посебним порезима на трошење луксузних добара, но и овдје је опсег дјеловања знатно ограничен.<sup>20</sup> У сваком случају, и да није ограничен, у БиХ је много озбиљнији проблем изабрати порески систем.

Који то порески систем треба да обухвати мјере за спречавање регресивности ПДВ-а? Да ли је то систем индиректног опорезивања на нивоу Босне и Херцеговине, или можда порески систем Републике Српске, или Федерације Босне и Херцеговине? У случају последњег, како усагласити кантонална законодавства? А гдје је, тек, мјесто пореском систему Брчко Дистрикта БиХ? Ако се на ово дода питање из-

---

<sup>18</sup> За детаљну анализу последица постојања више стопа ПДВ-а у земљама Европске уније, ефектима увођења снижених стопа и др. вид. *Ibid*.

<sup>19</sup> Подаци Свјетске банке, GDP per capita (current US\$), <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>, 18. октобар 2013.

<sup>20</sup> Ва. Јелчић, 334–338.

бора конкретног пореза кроз који би се ублажавала регресивност ПДВ-а, одговор се чини још даљим.

Тешко би се могао издвојити неки чисто субјектни и синтетички порез кроз чије увођење и примјену би се могли остварити социјални циљеви и пуна правичност, и то тако да се поништи регресивност ПДВ-а. Чак и да се у обиљу домаћих пореских система у будућности нађе такав порез, како онда објаснити да неки обвезници ПДВ-а могу наћи уточиште против неправичности, јер припадају баш том пореском систему, а остали не – сви су обвезници истог ПДВ-а али би се, у том случају, борба против његових непожељних посљедица водила селективно? Ово нам се чини очигледно неодрживим.

Зашто би се сада, након што су пренесене надлежности ради формирања јединственог система индиректног опорезивања у БиХ, терет тог система преносио на преостале пореске системе у БиХ? Није ли боље суочавање са изазовом тамо гдје је настао? Ако је једна стопа за све, без обзира на њихову економску снагу, а то води неправичности, требало би се већ ту изборити за снижену стопу која би циљано олакшала терет неправичности. На овај начин, губитак због давања ове пореске олакшице био би локализован, тј. везан за приход од ПДВ-а, те се не би теретиле фискалне политике и порески системи ентитета, кантона у Федерацији БиХ или Брчко Дистрикта БиХ.

## **5. СПРЕЧАВАЊЕ РЕГРЕСИВНОСТИ ПДВ-а УНУТАР ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКОГ СИСТЕМА**

На крају, мјере за спречавање регресивности ПДВ-а могу бити у оквиру ширег друштвено-економског система, а ван пореског система. Овим би се обухватила трансферна давања, у виду усмјеравања средстава одређеним групама које су посебно осјетљиве на регресивност ПДВ-а (стипендије, дјечији додатак, помоћ при набавци одређених добара и сл).<sup>21</sup>

Овдје не би требало понављати питања која су, чини нам се у потпуности оправдано, постављена раније у тексту, а у вези са пореским системима у БиХ – она и овдје једнако важе.

Сваки покушај да се кроз различите буџетске системе у БиХ издвоје средства за трансферна давања којима би се борило против регресивности ПДВ-а довео би само до потпуно непожељних посљедица, до још веће неправичности и неједнакости. Нема основа да се очекује од различитих фондова да своје финансијске планове прилагођавају ради рјешавања овог проблема, кад су већ оптерећени мноштвом

---

<sup>21</sup> Ba. Jelčić, 338.

других проблема. Неједнакост корисника средстава различитих фондова, која би била неминовна када би се томе ипак приступило, довела би до осујећења једног од основних циљева обједињавања индиректних пореза у јединствен систем, а то је већа мобилност робе и капитала унутар БиХ. Овај аргумент важи и код претходно анализиране мјере за спречавање регресивности ПДВ-а кроз пореске системе.

У сваком случају, аргументи у вези са ове двије последње мјере суштински се не разликују и могли би се једнако истицати.

## 6. ЗАКЉУЧАК

Порез на додату вриједност, у свом темељу, регресиван је порез. У Босни и Херцеговини, он је дио јединственог система индиректног опорезивања.

Регресивност се огледа у чињеници да су, постојањем једне пореске стопе, носиоци пореског терета суочени са номинално истом пореском стопом, без обзира на њихову економску снагу. Покушаји да се овај проблем ријеши могу се операционализовати кроз три мјере:

1. Мјере унутар система ПДВ-а;
2. Мјере унутар пореског система, а изван система ПДВ-а;
3. Мјере унутар друштвено-економског система, а ван пореског система.

У раду је учињен покушај да се ове три могућности сагледају у вези са надлежностима у опорезивању у БиХ. Остављено је по страни економско сагледавање аргумената за и против више пореских стопа ПДВ-а, прије свега због обима и врсте рада, али и због тога што је претежна била жеља аутора да се укаже на мало помињани контекст рјешавања овог проблема кроз механизме ван система ПДВ-а. Управо на овај начин, дошло се до закључка да једина оправдана мјера за рјешавање регресивности ПДВ-а јесте увођење једне или двије снижене стопе ПДВ-а у БиХ.

Разлози за овакав закључак вишеструки су. Прво, чини се очигледном регресивност ПДВ-а. Друго, мјере ван система ПДВ-а не само да би биле изузетно сложене и неизвијесне у погледу спровођења, већ има много основа да се вјерује да би само продубиле неправичност кроз фрагментарно рјешавање проблема, да би се јавили дисторзиони ефекти, а отежао би се промет робе и услуга. Коначно, рјешавање проблема најсмисленије је на мјесту његовог настанка, унутар система ПДВ-а. Таква пракса само би се надовезала на увелико присутну праксу постојања снижених стопа у упоредном праву. Требало би, наравно, да се води рачуна о свим посебностима које могу утицати на



осмишљавање конкретних пореских стопа за ПДВ у БиХ, како би оне заиста довеле до жељених резултата. Ово можда није лак задатак, али то свакако није изговор да се порески обвезници препусте неправичности. То су управо они порески обвезници од којих се, не заборавимо, убире убједљиво најиздашнији јавни приход у БиХ. Тако прикупљеним средствима финансирају се буџет институција БиХ и међународних обавеза БиХ, буџети ентитета, кантона у Федерацији БиХ, Брчко Дистрикта БиХ и јединица локалне самоуправе, а кроз трансфере чак и фондови. Вјерујемо да ти порески обвезници заслужују да све у вези с овим дјелује. Уколико до тога заиста дође, сматраћемо да је испуњен циљ коме се тежи и у овом раду.

## ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

### Библиографске референце

1. Browning, Lesley *et al.*, *Revenue Law Principles and Practice*, LexisNexis UK, London 2004;
2. Закон о порезу на додату вриједност, *Службени гласник БиХ*, бр. 9/05, 35/05 и 100/08;
3. Jelčić, Barbara, *Javne financije*, RRiF-plus, Zagreb 2001;
4. Jelčić, Božidar, *et al.*, *Financijsko pravo i financijska znanost*, Narodne novine d. d., Zagreb 2002;
5. Поповић, Дејан, *Пореско право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2011;
6. Розен, Харви С., Гејер, Тед, *Јавне финансије*, Центар за издавачку делатност Економског факултета у Београду, Београд 2009;
7. Свјетска банка, GDP per capita (current US\$), <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>;
8. Стојановић, Александар, Раичевић, Божидар, *Јавне финансије*, Reviscon, Сарајево 2013;
9. Study on reduced VAT applied to goods and services in the Member States of the European Union, Copenhagen Economics, 2007, 8, [http://ec.europa.eu/taxation\\_customs/resources/documents/taxation/vat/how\\_vat\\_works/rates/study\\_reduced\\_vat.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/study_reduced_vat.pdf);
10. Управа за индиректно опорезивање, Јединствени рачун, [http://www.uino.gov.ba/c/Poslovne\\_usluge/Jedinstveni\\_racun.html](http://www.uino.gov.ba/c/Poslovne_usluge/Jedinstveni_racun.html);
11. Foley, Anthony, *Economic Impact of the Reduction of the VAT Rate On the Restaurant Sector*, 2013, <http://keepvat9.ie/wp-content/uploads/2013/09/RAI-Economic-Impact-of-the-Reduction-of-the-VAT-rate.pdf>;
12. Crossley, Thomas F., Phillips, David, Wakefield, Matthew, “Value added tax“, *The IFS Green Budget January 2009* (eds. Robert Chote *et al.*), The Institute for Fiscal Studies, London 2009.

*Full Professor Milan Tomić, LL.D.*

*Assistant Đorđe Marilović, LL.M.*

Faculty of Law, University of East Sarajevo

## **VAT IN BOSNIA AND HERZEGOVINA: ONE OR MORE TAX RATES**

### *Summary*

Value added tax in Bosnia and Herzegovina (VAT in B&H) has its particularities when compared to VAT in any European state – the law on VAT in B&H has been adopted relatively lately and there is only one tax rate. Therefore, it has been subject of various debates, mostly concerning the need for introducing lower VAT rates.

In this article, authors analyze advantages and disadvantages of the single tax rate (except for the zero rate), i.e. the standard tax rate. Political influence on the VAT design in Bosnia and Herzegovina is noticeable, and the interests of social groups which are particularly vulnerable to economic effects of VAT are neglected. The importance of VAT for the revenues of the Institutions of Bosnia and Herzegovina, B&H constituent entities, Federation of B&H (and its cantons) and Republika Srpska, or Brčko District of B&H can not be an excuse for the lack of reaction to VAT's regressive effects. Authors, therefore, analyze possible solutions to this problem.

There are three possible theoretical approaches to the problem: through the VAT system, through the tax system as a whole, and through wider socioeconomic system. Only the first option is reasonable, with regard to VAT in B&H. As a result of the complexity of B&H and the fact that only indirect taxes are introduced at B&H level, while Federation of B&H (and its cantons) and Republika Srpska, and Brčko District of B&H all have separate tax systems and fiscal policies (altogether, 14 tax systems), anything but the first option would have distortive effects. For this reason, authors come to conclusion that lower VAT rates should be introduced, which would lead to more equitable taxation.

**Key words:** *Value added tax (VAT); Bosnia and Herzegovina; Taxation; Equity; Tax rate.*